

Parmo Carl Petersen.

Lærer i Hvidbjerg på Thyholm og i Hillerslev i Thy.

Ved N. Sodborg, Vesløs.

(Fortsættelse fra årbogen fra 1922.)

PARMO PETERSEN var en ildfuld Sjæl; der flød jo sydlandsk Blod i hans Årer; blev han grebet af en Sag, fyldte den ham helt, med hele sin Sjæl var han med deri, og han søgte heller ikke at lægge Skjul derpå. Med nogen Ret kan de Bjørnsonske Linier også passe på ham:

”Det er mit Blod, min Sjæl, der går
i hver en Linje, som jeg slår,
og derfor går den lige.”

Men han var tillige en djærv Natur, åben og ligefrem i sin Tale, sagde altid sin Mening lige ud uden Omsvøb og Omveje, gik aldrig på Akkord, ærlig og oprigtig som han var, og det kan jo ikke altid godt tåles. Og så kunde han bide fra sig, skarpt og klart, når han blev angreben; også det vakte Modvilje.

Men også hans Kommando i Skolen var streng, så det varede ikke længe, før det også i Hillerslev trak op til Uvejir. Med noget Mellemrum indløb Klage fra to Mænd til Skoledirektionen, fordi han havde revset deres Børn. Skoledirektionen giver Petersen Medhold, men erindrer ham dog om Instruksens § 52, der påbyder, at Ris skal bruges i Stedet for Tamp til Børn under 10 År, og at § 25 påbyder ”Rolighed og Besindighed under Straffen, hvorved Straffens Hensigt ene kan nåes”.

På disse Klager svarer Parmo Petersen i et Brev af 15. Juli 1839¹) til sin Sognepræst Pastor Petersen, Hillerslev, og Tonen i Brevet er både skarp og dristig:

”Ifølge Deres Velærværdigheds mig i Dag under Gårs Dato egenhændig overleverede Opfordring til at afgive min Erklæring over Jens Gravesens og Jørgen Tofts Klage over mig således, at den tilligemed Deres kunde indsendes til Direktionen hvilket Tillæg jo involverer, at enten må jeg ikke forstå at skrive eller afgive en Erklæring eller og, at min sidste Erklæring på den forrige Klage af 3. Decbr. 1838 var således, at Deres Velærværdighed ikke skjøttede om at indsende den tager jeg mig den ærbødige Frihed at erklære følgende:

Af det Galimathias eller Pølsesnak af Dansk, som Klagen indeholder, kan jeg udlede, at det skal være en Klage over mig, fordi jeg har straffet Husmand og Pjaltekræmmer Jens Gravesens Søn Hans Christian, der under Løbe Nr. 27 er Elev i Hillerslev Sogneskole . . . I al den Tid han har gået hos mig i Skole, fra 26. Juli f. A., har han været yderst doven. Således har han stået over en

Læsetabel (Nr. 14) fra 25. April til 2. Juli, i alt 25 Læsedage og står endnu”.

Videre skriver han, at han har båret meget over med den Dreng, men da denne en Dag på Trods absolut vilde stove et Ord forkert, fik han af Tampen, først af den lille og tynde, og da det ikke battede, da af den større, men begge aldeles uden Knuder og kun af tyndt Reb. Han siger, at hans Takst er 3 Slag ad Gangen, og når det ikke vil hjælpe, da 6, sjældent 7 eller flere. I øvrigt var det vist ikke så slemt med Drengen, som der blev skreget op til, da han selv forgæves havde opfordret Faderen til at lade Drengen syne af Krigsråd Wittendorph, da denne holdt Vaccination i Hillerslev Skole. Og hans fortsætter således:

”I øvrigt er det mit Ønske, at dersom Distrikts-Beboerne ikke af Deres Velærværdighed kunne bringes til bedre Kundskab om min Ret til at tugte de vanartige og ulydige, trodsige og dovne blandt Skolebørnene, samme da af den høje Amts Skoledirektion ad den officielle Vej måtte vorde dem indskærpet.

At Husmand og Lammeslagter Jørgen Toft har gjort Jens Gravesens Selskab ved at anklage mig, undres jeg så meget mindre over, som han var den første, der ifjor gjorde Spektakler; og da nu hans Børn ere lusede, dvs.: fulde af Utøj, og må sidde for sig selv, da de andre Børn ikke ville sidde ved Siden af dem, og jeg desuden af og til er nødt til at straffe dem for Trodsighed o. s. v., undrer jeg mig ikke over, at han også er bleven min Anklager, da han nok kan slutte sig til, at hans Børn få både Brød og Middagsmad med alligevel hos mig, når de bede derom, og jeg har samme”.

Også i Hillerslev Skole brugtes den indbyrdes Undervisningsmethode. Denne Undervisningsform gik fra omkring 1820 til op i 40erne sin Sejersgang gennem de fleste danske Skoler; allerede inden 1830 var den indført i mere end $\frac{3}{4}$ af Landsbyskolerne og i de fleste Købstadskoler. Mange Steder var Skoleautoriteterne dens svorne Ildtilbedere, og Lærerne stod sig bedst ved at bruge Methodens uden Kritik, vovede man at kritisere, kunde man befrygte at blive stemplet som Modstander af Ungdommens Udvikling og Dannelse. Men som Tiden gik, kunde Kritikken dog ikke holdes nede, og mange Lærere fik også efterhånden Øjnene op for, at Methodens også havde sine Skavanker og ønskede Frihed til at måtte undervise efter den Methode, der passede dem bedst.

I Stænderforsamlingen i Viborg talte Ole Kirk i 1836 om den indbyrdes Undervisning og

¹ Hillerslev_Hundborg Herreders Provstearkiv, Kopibog 1836-40.

anbefalede at give Lærerne Methodefrihed. Forsamlingen indgik også med et Andragende derom, men fik Afslag; Metoden havde igen vundet en Sejr.

En af Parmo Petersens Elever²) har fortalt om Gangen i Undervisningen i Hillerslev Skole. Ved Indmeldelse i Skolen fik Børnene hver sit Nummer; hver Morgen råbtes Numrene op, og manglede der så "et Nummer", svarede de andre Børn med Ordet "vakant". Fløjten, der jo var et særligt Kendetegn ved den indbyrdes Undervisning, brugtes livligt; efter Regelen udkrævede en halv Dags Undervisning normalt 19 Pibestød - foruden en Del tilfældige. Lad os kigge ind i Hillerslev Skole, når der f. Eks. "formeres Regneskole". Fløjten lyder 1ste Gang, Børnene tager fat på Griflen; 2den Gang, de holder Griflen i Vejret; 3die Gang, Griflen lægges ned, og der må begyndes; samtidig marcherer de mindre fremskredne efter Fløjstens Kommando med Bihjælperne som Anfører gennem Skolestuen til Vægtabellerne eller til Sandbordene, hvor der skrives med en Pind i vådt Sand; al Regning var ganske mekanisk, og der nåedes ikke ret vidt. Ved Stavning og Læsning brugtes også Bihjælperne og Vægtabeller, som havde Nummer; i Hillerslev Skole havde man dog for de mere fremmelige "Hjorts Børneven", en ret god Læsebog i Sammenligning med mange af den Tids Hjælpemidler ved Læsning; dog fandtes der i Skolen kun to Eksemplarer, så det ene måtte under Læsningen gå fra Hånd til Hånd; i øvrigt var Læsning det Fag, der var mest Fremgang i. Birchs Bibelhistorie og Balles Lærebog var også her de almindeligste Undervisningsmidler. Og som det var i Hillerslev Skole, var det i mange af Landets Skoler.

Vil vi prøve på at danne os et Billede af den danske Folkeskole op mod Århundredets Midte og tager i Betragtning de Udtalelser og Vidnesbyrd, som fra guldene Protokoller slår os i Møde fra den Tid, får vi såre let et gråt og trist Billede for os. Men det vil dog heller ikke være et helt sandt og rigtigt Billede. Det går nemlig let sådant, at det bliver Klagemålene, Fejlene, Manglerne og Hårdheden, der kommer til at tale højest og giver et forvrænget og fortegnet Billede. Thi bag alt det grå og mørke, Tidens Billede ruller op for os, finder vi tidt mange gode og lykkelige Lærerhjem, hvor der i Skolestuerne trods alle Mangler i Methode og Hjælpemidler dog udrettedes mere, end vor Tid nu rigtig kan øjne eller lodde Dybden af. Men hvad der således ved Skolemesters Flid og Kærlighed, og først og sidst gennem hans Personlighed, trods Mangler og Skrøbelighed nåedes af godt og bevarende for den opvoksende Slægt, det må ikke glemmes, hvis Billedet ikke skal blive usandt. Heller ikke må det glemmes, at Lærerne de fleste

Steder virkede under trange økonomiske Kår; de skulde for en stor Del leve af deres lille Jordlod og var på mange Måder afhængige af den Befolkning, de boede iblandt. Og den Begejstring for Oplysning og Kundskaber, som var fulgt med Rationalismen, var i Aftagende; Idealerne var blegede. Mange Steder havde Befolkningen kun ringe Forståelse af Skolens Betydning. Men ude i Kimmingen var en Lysning at øjne; med 1848 oprandt en ny Tid, en rig og grødefuld Tid for Land og Folk.

I Hillerslev Skole var Oplysningen vel ikke ringere end i så mange andre Skoler på den Tid. Men man må forundres over, at Parmo Petersen, som dog i så mange Henseender var Discipel af Grundtvig, aldrig - næsten aldrig da brugte den fortællende Methode i sin Skole. Vel blev det at fortælle for Børn af de fleste Autoriteter, og desværre også af mange Lærere, betragtet som noget aldeles forkasteligt og stemplet som et Skalkeskjul for Dovenskab, men Parmo Petersen var dog en Mand, der nok turde gå sine egne Veje. Mulig kan dog Grunden dertil for en Del søges deri, at han midt i 40erne af Kancelliet var bleven pålagt at følge en bestemt angiven Undervisningsmethode.

Der ligger et tragisk Skær over Parmo Petersens Livsskæbne; efter alt at dømme var hans Plads ikke i Skolestuen, i det mindste ikke i Landsbyskolen; men snarere på Prædikestolen, hvor det synes, at hans rige Evner bedre vilde have kunnet komme til Udfoldelse.

Da Parmo Petersen flyttede til Hillerslev, kom han sine Venner på Mors noget nærmere og blev nu en hyppig Gæst derovre, særlig da hos Provst Sørensen i Solbjerg³). I Provstens Hjem blev han altid betragtet som en kærkommen Gæst, og både Provsten og hans Hustru bestræbte sig for at gøre ham Opholdet så behageligt som muligt; de kendte jo de Genvordigheder og tunge Prøvelser, som han næsten hele Tiden var udsat for; især var Provsten, som var en munter og spøgefulds Mand, utrættelig i at opmuntre ham.

Ved sådanne Besøg kom Fru Sørensen gerne med sin hjemmebryggede Puns, som han så skulde afsige Dommen over og smage tilpas. Engang forærede Provsten ham en dejlig stor og sjælden Hane, og da han var kommen hjem til Hillerslev med den, skrev han straks et muntert Digt om "Pascaen", som han kaldte den.

Ikke så sjælden talte han i de gudelige Forsamlinger på Mors. Hans dybe stærke Basstemme rungede da som et Tordenvejr i de lavloftede Stuer, og han kunde blive så ivrig i sin Tale, så Sveden drev af ham, og både Frakke og Vest stod åbne.

En enkelt Gang har han også prædikeret i Solbjerg Kirke. Det kan ses af et grimt anonymt Angreb, som Præsten Dahlhoff i Nykøbing, Mors, fremkom

² Pens. Lærer Nørby, Thisted, som jeg bringer min bedste Tak, for hvad han har fortalt mig om P. P. Hans Forældre boede lige ved Skolen og kom meget sammen med Petersens.

³ Nordisk Månedsskrift, 1. Del, 1882, Side 18-19 og 128.

med i "Fædrelandet" i Juni 1840, rettet mod Provst Sørensen:

"I Solbjerg Menighed på Mors blev der Konfirmations-Søndag den 26de April fra Prædikestolen bekendtgjort, at næste Tirsdag blev der Gudstjeneste og Altergang, samt at Skolelæreren og Kirkesangeren i Hillerslev i Thy, almindelig benævnt med Tilnavnet *den hellige Petersen*, fordi han anses som et ivrigt Medlem af den Sekt, der her benævnes af Almuen "de Hellige", samme Dag skulde præke. At Kirken var fyldt så vel af andægtige som af nysgerrige var i sin Orden, eftersom der i de offentlige Forsamlinger, der kaldes Bedetimer, og som holdes i private Huse om Aftenen, ja selv ud på Natten, også møder en stor Mængde af de sidste. Flere fandt det imidlertid underligt, at Prædikanten straks efter Prækenen var stemt til at lade sig meddele Alterens Sakramente, ligesom endnu flere forundrede sig over, at det kunde gå an, efterdi Sognebåndet endnu ikke er løst"

Måske har Parmo Petersen også enkelte Gange prædiket i Hillerslev. Da Pastor Pedersen i 1841 fik sin Afsked, fik Parmo Petersen det Hverv at skulle katekisere med Børnene på Fasteonsdagene, men der hentydes ikke til, at han også skulde prædike. Men er vidnes om ham, at når han havde prædiket eller talt, skulde hans Tilhørere nok komme igen; de vilde gerne høre ham.

Den nye Præst i Hillerslev, Pastor Obel, som kom fra Øsløs, Vesløs, Arup, kunde ikke rigtig med Petersen, og engang da der skulde afholdes Bispevisitats, havde han i Sinde at klage til Biskoppen over den slemme Skolelærer. Men aldrig så snart var Biskoppen, det var vist Fogtmann, kommen af Vognen og ind i Præstegården, før han udbrød: "Nu vil jeg allerførst over at se til min gode Ven Parmo Petersen". Så kunde Pastor Obel nok indse, at det blev ikke så let at føre Klage mod Petersen. Dette lille Træk viser, at Biskoppen havde bedre Forståelse af Parmo Petersens Personlighed.

Som allerede nævnt havde Parmo Petersen Sans for Poesi og ejede også selv en lille Digteråre. Det lå til Slægten. Hans Søster Parmona Caroline, Digteren Carl Plougs Moder, skrev Vers; i flere År skrev hun hvert År et Digt til Sønnens Fødselsdag. En anden Søster, Adelgunde., som havde en lille Pogeskole i Kolding, kunde også rime. Allerede i sin Ungdom skrev Parmo Petersen Vers; vi har hørt om, hvorledes han ved Besøg i Jelling Præstegård læste op af sine egne poetiske Produkter for sin Kæreste og Vennen Rasmus Sørensen. I Årgangene 1833-34 og 35 af "Den nordiske Kirke-Tidende" har han skrevet flere Sange, og alle af religiøst Indhold. Hans Sange vidner dog ikke om nogen særlig digterisk Begavelse; de er for salvelsesfulde og mangler Personlighedspræg. Men de bærer Vidne om en from og barnligt troende Sjæl, der i inderlig Hengivenhed og Fortrøstning søger Hvile

og Trøst hos Gud mod Livets Nød og Savn og Sorger. En af de bedste og smukkeste kalder han:

"Herren og Fristeren".

Herre, Jesus Christ!
En sand Gud for vist,
du, Frelser i al min Elende;
Mod Djævelens Vold
mit Væge og Skjold
miskundelig til mig Dig vende.

Ak, Hedninge-Nød!
for timeligt Brød
bekymres mit syndige Hjerter.
Dog veed jeg forsand,
et Ord er i Stand
at undre al Kummer og Smerte.

Selv Troens Klenod,
så herlig og god,
kan let, ak, til Hovmod mig friste.
Det ydmyge Sind
for Selvillids Vind
på Døren sig dø monne liste.

Om Jorderigs Guld,
det skinnende Muld
end ikke forblinder mit Øje;
dog synes jeg tidt,
at nok er for lidt,
og glemt er min Skat i det Høje.

Du Kæmpe forsand,
sand Gud og sand Mand,
som knuste den snedige Slange,
din Pine og Død
kun frelser i Nød!
O, tag mig Dig ganske til Fange.

Ja, prænt mig Dig ind
i Hjerter og Sind,
at Synden jeg daglig kan døde.
Så havner jeg vist,
når Stormen er frist
i Abrahamsskjødet det søde.

Han har også skrevet nogle Betragtninger over Poul Gerhards dejlige Salme: Befal du dine Veje. Man mærker, at han elsker denne Salme, og måske har han også syntes, at der var Lighedspunkter mellem Forfatterens og hans egen Livsførelse; Poul Gerhard måtte jo lide en Del Forfølgelse og blev afsat fra sit Embede.

Parmo Petersen skrev også Ligvers, og mange af disse er noget af det bedste, han har skrevet. Et af de ejendommeligste skrev han over Fattiglem Niels Sørensen, som boede sammen med to Kvinder i Fattighuset i Hillerslev. Den gamle Mand flettede Simer og plejede hvert År at grave et lille Jordstykke, hvori han såede Sennop.

Nu vandrer jeg ej mere om
med Pose eller Krukke tom
for Mælk og Brød at tigge.
Nu sår jeg ikke Sennop mer
og snor ej heller Simer fler',
thi nu jeg død må ligge.

Farvel, I fattig' Kvinder to,
med hvem jeg sammen sidst mon bo,
nu har vort Samliv Ende.
Var jeg lidt gnaven af og til,
den Synd I mig tilgive vil,
nu har min Gnaven Ende.

Til sidst I gode Sognem ænd,
som bærer mig til Graven hen
jeg Eder Tak vil sige.
Når Sjæl og Legem skilles ad,
hvor Kroppen bliver Ormemad,
der er vi alle lige.

Han skrev også Vers til sine Børn; i et opbevaret
Nyt Testamente, som han gav Sønnen Carl på hans
Konfirmationsdag, har han skrevet et kønt kristeligt
Digt.

I April Måned 1852 rejste hans gamle Ven og
Kampfælle fra Ungdomsårene, Skolelærer Rasmus
Sørensen til Amerika og i den Anledning skrev han
et Afskedsdigt⁴), hvoraf Størstedelen gengives her:

Afskedskvad
til forhenværende Skolelærer og Rigsdagsmand
Rasmus Sørensen ved hans Udvandring fra
Kjøbenhavn til Amerika d. 12te April 1852:

Dig, Sandheds djærve Tolk! et Afskedskvad
Pas Falderebet vist jeg qvæde gad,
Ei om Hvormeget, Lidet eller Stort
Du i Din valgte Virkereds har gjort;
Det har Du selv med gylden Sandheds Skrift
Udviklet i Din trykte Livsbedrift;
Nei, om hvad Verdens Vise ei formåe
I selvindbildte Visdom at forstå:
Hvordan en Christen satte kan på Spil,
Hvad Verdens Børn jo Lykke kalde vil:
"Et Levebrød, som føde kan sin Mand,
Når han kun bruge vil lidt sund Forstand".
Det er den Gåde, jeg nu løse vil,
Om Ånden Nåde give vil dertil. –
Et ærligt Hjerte og et kjærligt Sind,
Ihvorsomhelst at Du gik ud og ind;
En lys Forstand, et skarpt Erfaringsblik
I hvadsomhelst Du under Hænder fik,
Det var de ti Talenter, Gud Dig gav,
Hvorned Du ågre skulde til Din Grav.
Ja, - Da har ågret vel med Herrens Pund
I Morgen Middag - og ved Aftenstund!
De andre ti Talenter, som Du vandt,
Dem kalde Verdens Børn kun Fjas og Tant;
Thi de vil ei i Evighed forstå:
Man med Samvittighed ei handle må.
Men hvad Du vandt, det kender jeg forvist,
Er Sjædeskatten, som Dig følger hist,
Ei bag Atlanterhavets Bølger blot,
Men gennem Skyggers Dal til Himlens Slot.
Det er Din faste Tro på Herrens Ord,
Som han lod Ånden prædike på Jord;
Ja, det er Christi Tro, som gav Dig Mod –
At tage Verdens Spot og Hån for god.
Det er den samme Tro, som Kraft mig gav,
at bære Christi Kors indtil min Grav.
Det er den samme Tro, os frelser vist,
Så sandt vi ærligt troe på Jesum Christ!
Sligt kalder Verdens Børn "god Pølsesnak",
For sådan Tro de sige: "Mange Tak"
Sligt Tro ei føde, klæde kan sin Mand,

Nei, dertil skal der rigtig god Forstand:
På begge Skuldre Kappen bæres må,
Så kan man sikkert Endemålet nå.
De Vises Sten man vidt og bredt har søgt,
Men aldrig lykkedes det Verdens Kløgt
At finde Stenen, som for Næsen lå,
Ihvorsomhelst de mon i Verden gåe; -
Dog mene de, at Stenen funden er,
Idet Majoriteten Kappen bær. –
Den Kappebæren, den er Landets Nød,
Den er al Ærligheds og Troskabs Død!
Hvad her de Store gjør, det gjør de Små
Det synes de, kan Andet ei forståe.
Skal Folket skabes om i Sjæl og Sind,
Må Sandheds Sol i Hjertet stråle ind.
Men ak, desværre! det kan ikke skee,
Mens vi for vore Øjne klarligt see
Jesuitter sidde hist og her i Vrå
Med sorte og med røde Kjoler på.
De fleste lærer ikke Troen ret,
De sidste øve Ret og Skjel kun slet!
En bedre Tid dog synes dæmre frem
Som skulde Christi Tro her finde Hjem.
En yngre Slægt opvoxer alt i Nord,
Som træde vil i Morten Luthers Spor;
Fru Themis⁵) dø i Tro opfostret Slægt
Pas Ret og Skjel vil lægge mere Vægt. –
I dette Håb vi nu vil skilles ad,
Og skjønt jeg Et og Andet sige gad
Om egne Kår i min forladte Stand,
Så tier jeg dog helst derom forsand,
Og overlader alt til Nådens Gud,
Der Retfærdssag til Sejer fører ud. –
Så rejs da, ædle Ven! i Jesu Navn
For hist i fjerne Land at stifte Gavn,
Ej blot for Hustru, Børn og Brødre der,
Men og for Fædrelandets Venner her.
Tal Sandhed kun, som Du har altid talt –
Og dermed være Du nu Gud befalt, -
Han holde over Dig sin Almagtshånd,
Han lede Dig i Troens Ledebånd,
Han tage Dig og al Din Slægt i Favn,
Og lade Eder finde sikker Havn.
Han samle os til sidst i Fredens Land
Hos Jesum Christ, vor Broder, Gud og Mand!

*Parmo Carl Petersen,
Skolelærer i Hillerslev.*

Parmo Petersen var en høj og rank Mand,
skægløs og noget langhalset; Hals og Bryst var altid
blottede. Han gik gerne i Træsko, da han dårlig tålte
at gå med Støvler. Med sin Påklædning var han
meget omhyggelig; Skoene skulde være blanke og
Linned og Krave skinnende hvidt, sirligt og rent
skulde det være. Som allerede nævnt var der over
hele hans Væsen noget redeligt og djærvt; der var
ikke Svig i hans Mund. I sine yngre År havde han
en Del Tilbøjelighed til det salvelsesfulde, det
ceremonielle. Det kan ses af nogle Breve, som
Jakob Chr. Lindberg midt i 1830erne skrev til sin
Ven Pastor Chr. Østergård. Deri skriver han:
"Petersen, ved De, har en stor Hang til det
ceremonielle, grandiose og den militæriske
Holdning".

Med Årene mildnedes hans stærke Sind, og der
kom et barnligt, ydmygt Præg over hele hans Færd.

⁴ I "Følgeblad til Århus Stifts-Tidende Nr. 72, 1852".

⁵ Retfærdighedens Gudinde.

Hans ældste Barnebarn, Datteren Marie Christines ældste Datter Marie Birgitte Elise Dorthea Ferslev, død 1913, har skildret ham som en smuk gammel, hvidhåret Mand, der tog hende med op at ringe Solen ned, når hun med sin Mor var på Besøg i Hillerslev Skole. Med usvækket Interesse fulgte han med i religiøse og kirkelige Forhold og i alt, hvad der angik Fædrelandets Ve og Vel.

I 1854 havde Parmo Petersen den Glæde at få Besøg af sin Søstersøn, Digteren Carl Ploug, som med sin unge Hustru Elise var på Bryllupsrejse. Elise Ploug var et tidligt modent Menneske, og hendes Interesse for Parmo Petersen var sikkert blevet vakt ved, hvad Carl Ploug havde fortalt om ham. Også hun fik et dybt Indtryk af, at den gamle, prøvede Mand var en kraftig og alvorlig Personlighed.

I sine sidste År holdt Parmo Petersen Hjælpelærer. En af disse, afdøde Lærer Christensen i Vesløs, har fortalt følgende smukke Træk fra Parmo Petersens Hjem. Ved en Misforståelse havde Petersen fået den Opfattelse, at Christensen en Dag havde klaget til Kvindfolkene over Maden og han blev da såre vred og gav Christensen en ordentlig Overhaling. Men da Misforståelsen opklaredes, og det viste sig, at Christensen slet ikke havde klaget, men var godt tilfreds, var Parmo Petersen ydmyg nok til at gå hen til sin unge Hjælpelærer, lægge Armen om hans Hals og bede ham inderlig om Forladelse. Da gamle Christensen fortalte dette Træk, havde han Tårer i sine Øjne. "Vi så jo op til ham, denne ejendommelige Mand, og trods alt syntes vi unge, at han stod så langt, langt over os, og derfor greb det om Hjertet, når han sådan kunde ydmyge sig!"

Lærer Christensen glemte aldrig Parmo Petersen og så med Tak og Glæde tilbage til den Tid, han var i hans Hus, Sin Hengivenhed for Parmo Petersen gav han Udtryk ved at opkalde en af sine Sønner⁶) efter ham. Og det var der i øvrigt flere, der gjorde, f. Eks. Parmo Petersens gode Ven i Skovsted Skole, Lærer Christensen, også han gav en af sine Sønner det fremmede Navn Parmo⁷). Dette viser mere end mange Ord, at der har været noget ud over det almindelige i Parmo Petersens Personlighed; thi Folk kalder ikke deres Børn op efter en Mand, de ikke er i Slægt med, uden at der er noget hos denne Mand, som de ser op til og har Agtelse for.

Parmo Petersen var en udmærket Kirkesanger; hans dybe, stærke Bas kunde ordentlig runge under Kirkens Hvælvinger.

I hans første Tid i Hillerslev var der en Del Utilfredshed med ham på Grund af hans strenge Væsen overfor Børnene i Skolen, men det fortog sig, som han ældedes, og hans Sind mildnedes, men nogle syntes jo, at Børnene lærte for lidt. Mange alvorlige Mennesker satte dog Pris både på ham og hans elskelige Hustru, som gennem et langt Livs

Trængsler havde været ham en trofast og kærlig Støtte, og det var godt at få en alvorlig Samtale med ham, prøvet som han var i Livets Skole. Hans Ægteskab var såre lykkeligt, og Hjemlivet smukt og godt; han var streng som Opdrager af sine Børn, der blev opdraget i Tugt og Herrens Formaning. Han havde flg. Børn:

- 1) *Parmona* Caroline Petersen, født $^{10}/_1$ 1822, død i Decbr. 1902; gift d. $^{21}/_5$ 1859 med Lærer Dbm. Christian Anton Sørensen, Vester Assels, Mors. Han var i 2 År Hjælpelærer hos Parmo Petersen; han døde i Decbr. 1903.
- 2) Inger *Dorothea* Petersen, født $^{22}/_2$ 1823, død $^{8}/_5$ 1905; gift d. $^{2}/_{10}$ 1857 i Karby Kirke med Provst Sørensens Søn Josef Albrecht Sørensen, der først var Højskoleforstander i Staby, derefter Præst for Staby og Madum. 1874 forflyttet til Jerslev-Hellum i Vendsyssel. Provst 1882. Han døde d. $^{23}/_4$ 1900, hædret med Ridder- og Storkorset⁸), Inger Dorothea var i en længere Årrække Lærerinde hos Provst Sørensen.
- 3) *Marie* Christine Petersen, født $^{23}/_5$ 1825, døde i Decbr. 1913; gift med sin Morbroder Fæstemand Søren Ferslev, der døde i 1875, 75 År gl.
- 4) *Christian* Petersen, født 1827, død $3\frac{1}{2}$ År gl.
- 5) Parmo *Carl* Petersen, født $^{30}/_7$ 1830, død $^{11}/_9$ 1882; Ejer af Gården Gimsinghoved ved Struer, særdeles dygtig Landmand. 2 Gange gift; 1) d. $^{20}/_7$ 1865 med Mariane Quistgård, der døde $^{25}/_5$ 1869; 2) $^{13}/_9$ 1872 med Nielly Johanne Tang, død $^{30}/_5$ 1877.
- 6) *Christiane* (Jane) Frederikke Petersen, født $^{22}/_8$ 1836, død $^{9}/_5$ 1907; gift med Bager i Ålborg Hans Ferdinand Ravnkilde, død 1893.
- 7) *Hartvigia* (Vigge) Laurentia Petersen, født $^{29}/_5$ 1839 i Hvidbjerg, død 1876. Gift d. $^{22}/_{10}$ 1865 med Realskolebestyrer Peter Hass i Hørsholm, død i Novbr. 1907.

Parmo Petersen døde d. 31. Maj 1859, 73 År gammel; to Dage før havde han modtaget Meddelelse om, at hans indsendte Begæring om Afsked var bevilget fra 1. Juni at regne. Han blev begravet på Hillerslev Kirkegård d. 8. Juni; hans Grav, der er omgivet af et lille Jerngitter, findes i det nordøstre Hjørne af Kirkegården. Ved hans Båre talte Provst Sørensen, Mors, og Kapellan Fåborg, Hillerslev, og det er betegnende, at de begge, hinanden uafvidende, havde valgt at tale over samme Tekst, nemlig Jesu Ord til Nathanael: "Se, det er sandelig en Isralit, i hvem der ikke er Svig".

Parmo Petersens Hjertensven og trofaste Kampfælle, Provst Sørensen, døde to År senere d. 25. Oktober 1861 i Karby, hvortil han var bleven forflyttet i 1844.

- - - -

⁶ Nuværende Gårdmand Parmo Carl Christensen, Skyum.

⁷ Tandtekniker Parmo Christensen, Thisted.

⁸ M. K. Sand: Josef Albrecht Sørensen, Højskolebl. Nr. 21, 1902.

Provst Sørensen med det lyse, hjertevindende
Sind og Væsen er som Bøgen, der med sit dejlige,
lysegrønne Løv ved Forårstide pryder de danske
Skove; men Parno Petersen er den høje, ranke
Gran, der spejler sig i den dybe, mørke Skovsø,
streng og alvorlig og dog ydmyg - men altid rank i
Stormen.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1923, side
440-454)